

Винничук Р.В.,

кандидат педагогічних наук,
доцент

(Полтавський національний
педагогічний університет
імені В.Г.Короленка)

УНІВЕРСИТЕТ ЯК ОСЕРЕДОК ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ МАГІСТРІВ ГУМАНІТАРНОЇ ГАЛУЗІ

Сучасна університетська освіта у вимірах глобалізації та євроінтеграції суттєво трансформувалася. Пройшовши етап від місця передачі і поширення знань, пошуку істини, формування наукового пізнання, обґрунтування й підтримання єдності навчання, наукового дослідження і виховання, вона перетнулася з ідеєю організації університету як освітньо-наукового промислового конгломерату, своєрідного мегаоб'єднання, як простору для реалізації освітнього бізнесу і підприємництва.

Процеси глобалізації зумовили виникнення освітньо-інтеграційних тенденцій, у яких визначальна роль належить саме університетові, зокрема, складником Болонського процесу стала Велика хартія університетів, яка тлумачить університет як методологічний центр розвитку національної системи освіти і водночас осередок новаторських змін, до яких має йти увесь світ. Тому відбувається урізноманітнення типів, видів університету, що веде за собою оновлення аксіологічної сутності університетської освіти, запровадження інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на формування інтелектуального потенціалу суспільства, фундаменталізації університетських наукових досліджень із провідних напрямів науки та техніки.

Сьогодні активно розроблюваною у світі є модель дослідницького університету, яку передбачено Законом України «Про вищу освіту». Ця модель містить можливості надання статусу дослідницького університету національному вищому навчальному закладові, що забезпечує «проривний розвиток держави в певних галузях знань за моделлю поєднання освіти, науки та інновацій, сприяє її інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, має визнані наукові здобутки». До ознак дослідницького закладу освіти належить:

генерування знань; здійснення широкого спектру фундаментальних і прикладних досліджень; забезпечення ефективного трансферу технологій у економіку. Законом запропоновано систему показників оцінки таких університетів: інфраструктура освітнього процесу і наукових досліджень, відповідна якість кадрового потенціалу, ефективність науково-інноваційної і освітньої діяльності, динаміка міжнародного й національного визнання, ефективність системи підготовки кадрів, першочергово таких освітніх рівнів, як магістратура і докторантура.

Більшість вітчизняних дослідників проблеми університетської освіти переконані – саме магістратура робить вищу освіту європейського зразка конкурентноздатною у світі. Цей освітній рівень надає можливості Європі загалом і кожній країні зокрема розробляти й реалізувати гнучкі та ефективні заходи в боротьбі за інтелект, імідж, людські й матеріальні ресурси. Магістратуру розглядають як освітній рівень, відкритий для всіх людей, здатних опанувати її завдання, що більш природно регулює доступ і зарахування студентів (функція раціональної селективності); який має значення неперервності освіти, оскільки передує вищому ступеневі – докторантурі, особливо у зв'язку із необхідністю формування загальноєвропейської докторантури (функція забезпечення переддокторського рівня). На цьому етапі освіти максимально поєднані академічні та ринкові характеристики вищої освіти, класичні цінності й готовність до динамічних змін (функція наступності й розвитку); можливості здійснити відтворення високоінтелектуальних науково-дослідницьких ресурсів та підготовку професіоналів із високою міждисциплінарною культурою й відповідними цінностями (відновлювальна функція).

У загальноєвропейському освітньому контексті стосовно магістерського рівня виокремлюють результати діяльності груп експертів (М. Лігвотер, Х. Гріфола, Н. Харріс, В. Корнер, К. Тун та ін.), які розробляють уніфіковані вимоги до магістрів, що у підсумку освіти мають: 1) демонструвати знання й розуміння, базовані на аналогічних, притаманних ступеневі бакалавра, але розширені та поглиблені стосовно цього рівня, що забезпечує основи або можливість для розвитку чи застосування ідей дослідницьких; 2) уміють застосовувати знання й розуміння, а також здатні до розв'язання проблем у нових, незнайомих обставинах та в більш широких

(мультидисциплінарних) контекстах, відповідних тій галузі, яку вони вивчали; 3) спроможні ясно й однозначно формулювати власні висновки, знання, пояснення для фахівців і нефахівців; 4) здатні комплексно інтегрувати та трактувати знання, висловлювати за неповної або обмеженої інформації судження, які включають роздуми над соціальними й етичними обов'язками, пов'язаними із застосуванням цих знань і суджень; 5) мають освітні навички, які дозволяють їм неперервно продовжувати освіту, автономно навчатися та займатися самоосвітою. Реалізація зазначених вимог приводить до багатомодельності підготовки магістра з різними часовими рамками і співвідношеннями між додипломним і післядипломним рівнями, передбаченими в ЄКТС.

Процес інтернаціоналізації вищої освіти в умовах посилення глобалізаційних процесів, розвиток транснаціональної освіти стимулюють диверсифікацію мети і профілів магістратури європейської вищої школи та їх узгодження, розроблення практико-зорієнтованих навчальних програм, спрямованих на отримання спільних ступенів. Прогнозовано, це стосується також і впровадження моделей присудження спільних ступенів після завершення навчальних програм, які відповідатимуть низці характеристик: програми, розроблені та схвалені спільно декількома закладами вищої освіти; магістранти з кожного із зазначених ЗВО вивчатимуть частину програми в інших вищих навчальних закладах; перебування магістрантів у інших ЗВО має однакову тривалість; періоди навчання й випробування в партнерських вищих навчальних закладах визнаються повністю і автоматично; викладачі з цих ЗВО також працюють в інших ЗВО-партнерах і беруть участь у процедурі зарахування на навчання та підсумкових контрольних заходах; магістранти отримують або ступінь, що присуджується цими країнами спільно, або національні ступені кожної країни-учасниці.